

ҚҰРЫЛТАЙ – ҚАЗАҚТЫҢ ТӨЛ ҰҒЫМЫ

«Құрылтай» сөзінің түпкі мағынасы құралу, жиналу, түгелдену дегенді білдіреді. «Құрылтай» сөзі Орта Азия мемлекеттерінде күні кешеге дейін (1920 ж.) мемлекеттің жоғарғы билігі мағынасында қолданылып келді. Қазіргі күні бұл ұғым Монғолия мемлекетінде сақталған. Их Хурал немесе Ұлы Құрал – елдегі заң шығарушы орган – парламент – осылай аталады. Төрт жылда бір рет жүрілетін Ұлы Құрал сайлауында Баян-Өлгий қазақ аймағына берілген үш мандат бойынша қазақ азаматтары сайланып келе жатыр.

Құрылтай – түркі халықтары, оның ішінде қазаққа да тиесілі төл сөз.

Мемлекет басшысы Қасым-Жомарт Тоқаевтың бірінші шақырылымдағы Құрылтайдың бірінші сессиясының ашылуында сөйлеген сөзі. Құрметті Құрылтай депутаттары, Үкімет мүшелері! Қадірлі қауым!

Баршаңызға бірінші шақырылымдағы Құрылтайдың бірінші сессиясының ашылуы құтты болсын! Бүгін еліміз өзінің даму жолында аса маңызды кезеңге аяқ басты. Бұл – мемлекетіміз үшін мән-мағынасы айрықша оқиға, тарихи сәт. Біз ұлт жылынамасының жаңа парағын ашып отырмыз. Жалпыұлттық референдум кезінде Қазақстан халқы қолдаған жаңа Конституцияға сәйкес еліміздің бір палаталы заң шығарушы органы – Құрылтай ресми түрде өз жұмысына кірісті. Бұл – мемлекетіміздің саяси жүйесінің жаңару үдерісі дәл осы күннен бастау алады деген сөз.

Төл тарихымызға зер салсақ, Құрылтайда мемлекеттік маңызы бар мәселелер кеңінен талқыланып, ортақ шешімдер қабылданған. Бұл институттың жаңа кезеңде де жөні бөлек болары анық. Себебі Құрылтай билік жүйесін түбегейлі жаңғыртады, бүкіл мемлекеттік аппараттың жұмысына тың серпін береді. Құрылтай ұлттық заңнама сапасын арттыру арқылы еліміздің құқықтық негізін нығайта түседі.

Осы тарихи миссияны атқару сіздерге жүктеліп отыр. Құрылтайдың бірінші шақырылымының депутаты болу – ең алдымен, ерекше сәт. Бұл – үлкен бақыт деп айтсақ, қате болмас. Осы аса абыройлы атқа сай лайықты қызмет етесіздер деп сенемін!

Азаматтар елімізде жүзеге асып жатқан ауқымды өзгерістерді жаппай қолдауда. Мұны Құрылтай сайлауы айқын аңғартты. Осы науқанға азаматтарымыздың 74 пайыздан астамы қатысып, дауыс берді. Халқымыз ел тағдырына әсер ететін тарихи таңдауын жасады. Жұртымыз бұл іске зор жауапкершілікпен қарап, қоғамымыздың ауызбіршілігін паш етті. Осылайша, ел бірлігінің мызғымас тірегіне айналған «Әралуан пікір – біртұтас ұлт» қағидаты нақты жүзеге асты.

Құрылтай сайлауына шетел азаматтарының қызығушылығы өте жоғары болды. Қазақстанға беделді халықаралық ұйымдар мен шет мемлекеттен 800-ге жуық байқаушы келді. Бұл – ұлттық парламентаризм тарихындағы ең жоғары көрсеткіш.

Сайлау ашық әрі әділ өтті, өте жоғары деңгейде ұйымдастырылды. Бүгінде азаматтарымыз саясатқа оң көзбен қарап, қоғамдық істерге белсене араласатын болды. Бұл – жақсы үрдіс. Мұны жұртшылықтың депутаттарға қоятын талабы әрдайым жоғары болады деп түсінген жөн. Қазіргі заман құр уәденің, жалған сөз бен жалаң ұранның уақыты емес. Біздің қоғам кемелдене бастады. Ел ішінде кәсіби Парламентке деген сұраныс артқанын көріп отырмыз. Құрылтайға білікті мамандардың келуі – осының айқын дәлелі. Әрине, бәсекенің аты – бәсеке. Біреу ұтады, біреу ұтылады. Алайда елімізде өз пікірін білдіруге, өз көзқарасын айтуға неше түрлі тетік бар. Заңымызға сай келетін түрлі мардымды пікірлер, ұсыныстар неғұрлым көп айтылса, елімізге де соғұрлым тиімді болады, нақты пайдасы тиеді.

Жалпы, бұл сайлаудың мәні де, мазмұны да өзгеше болды. Себебі өткен сайлау ең алдымен Қазақстандағы саяси алуандықтың жаңа сапалы деңгейге көтерілгенін байқатты. Партиялар өзінің әлеуетін толық көрсетті. Өз бағдарламасын жұртшылыққа жан-жақты түсіндіріп, жеткізе білді. Науқанға қатысқан барлық партияның ұсыныстары жұртшылықтың назарын аударды, қоғамдық өмірге үлкен серпін берді. Көптеген байқаушылар партиялардың арасында ашық бәсеке болғанын айтты.

Шын мәнінде, әр партияның өз бағдары, ұстанымы және идеологиясы бар. Науқан барысында олардың қоғамдағы рөлі, саяси жүйедегі орны айқындала түсті. Мұны Құрылтай сайлауының негізгі жетістігі деп бағалауға болады. Осындай оң өзгерістердің арқасында Қазақстандағы саяси-қоғамдық мәдениет үнемі дамып, жетіліп отырады.

Болашақта партиялардың билік жүйесіндегі ықпалы да күшейе түседі. Әр науқан сайын олардың рөлі арта бермек. Сондықтан партиялар алған бағыттарынан таймай, сайлаушылармен жұмысты жалғастыра беруі керек. Сонда ғана саяси ұйымдардың беделі күшейе түседі. Осы мүмкіндікті пайдалана отырып, партиялар ұсынған бағдарламалардың мазмұнына ерекше тоқталғым келеді. Бұл құжаттарда тың идеялар, тиімді ұсыныстар бар. Оның бәрі де алдағы жұмыс барысында мұқият сараланады. Еліміздің әлеуметтік-экономикалық дамуына серпін беретін ең ұтымды шешімдер Үкіметтің жұмысында ескерілуге тиіс. Сайлауда «Әділет» партиясы басым дауыспен жеңіске жетіп, Құрылтайда

конституциялық көпшілікті құрап отыр. Сондықтан «Әділет» партиясына қойылатын талап та, артылатын үміт те, сенім де аса жоғары. Осы орайда, қоғамды ортақ мүддеге ұйыстырып, реформалардың қозғаушы күші болу өте маңызды. Бұл міндет ойдағыдай орындалады деп сенемін.

Жалпы, Құрылтайдың алғашқы құрамына айрықша жауапкершілік жүктеледі. Депутаттар халықтың аманатына адал болып, мемлекет мүддесіне қызмет етуі керек. Бұл – анық ақиқат. Мұны ешқашан естен шығармау қажет.

Қазіргі таңда еліміз дамудың даңғыл жолына түсті. Қазақстан жаңа өрлеу кезеңіне қадам басты. Биыл еліміздің болашағы үшін мән-маңызы зор көптеген тарихи оқиғалар болды. Халқымыз аз уақыт ішінде бір ұлт болып көп жұмыс атқарды. Елімізде жалпыұлттық референдум арқылы ауқымды конституциялық реформа табысты жүзеге асырылды. Осылайша, біз нағыз Халық Конституциясын қабылдадық.

Жаңа Конституцияның өз күшіне енуін төл тарихымыздағы аса маңызды бетбұрыс деп бағалауға болады. Соның нәтижесінде өсіп-өркендеуімізге жол ашатын мықты заңды негіз қалыптасты. Қазіргі заманның сын-қатерлеріне төтеп бере алатын мүлде жаңа саяси-құқықтық жүйенің іргетасы қаланды. Бұл жүйе мемлекет құрылымын толық жаңғыртып, билік институттарының тиімділігін арттырады, сондай-ақ, азаматтарымыздың ел басқару ісіне атсалысуына нақты мүмкіндік береді.

Реформаның арқасында тарихи тамыры тереңде жатқан Құрылтай ұғымы қайта жаңғырды. Ата-бабамыз ел тағдыры шешілетін сындарлы сәттерде Құрылтай шақырған. Мысалы, Талас құрылтайы алып империя – Алтын орданың құрылуына себепкер болды. Ал Ордабасы құрылтайы қиын-қыстау кезеңде барша қазақты бір байрақтың астына жинады.

Бұл ұғым Ұлы далалағы парламентаризм институтының жылнамасы тереңде екенін айғақтайды. Сондықтан заң шығарушы органға Құрылтай деген атау бердік. Бұл – өткенді көксеу емес. Бұл – тарихи сабақтастықты сақтау, саяси дәстүрді заманауи басқару жүйесімен ұштастыру деген сөз. Құрылтай ұғымы халқымыздың өткенін, бірегей болмысын және жарқын болашаққа деген ұмтылысын айшықтайды.

Біз өскелең ұрпақтың игілігі үшін ынтымағы жарасқан, Заң мен тәртіп үстемдік құрған Әділетті, Қауіпсіз, Таза және Күшті Қазақстанды құрып жатырмыз. Алда ауқымды жұмыс күтіп тұр. Сіздер осы миссияны іске асыруға белсене атсалысып, ең алдымен ұлттың, жалпы халықтың мүддесіне адал қызмет етесіздер деп сенемін.

akorda.kz сайтынан таныса аласыздар

БІЛІМНІҢ БИІК БЕЛЕСІНЕ БАСТАР АЛҒАШҚЫ ҚАДАМ

Білім күні – әрбір жас үшін жаңа үміт пен үлкен мақсаттың бастауы. Әсіресе университет табалдырығын алғаш аттаған студент үшін бұл күннің орны бөлек. Кеше ғана мектеп партасында отырған талапкерлер бүгін – жоғары білім ордасының студенті. Университеттің жаңа оқу жылындағы алғашқы қоңырауы олардың өміріндегі маңызды белестердің біріне айналды. Білім күніне орай университетімізде бірінші курс студенттерін салтанатты түрде қабылдау рәсімі өтті. Жаңа оқу жылын ерекше көңіл күймен қарсы алған білім алушыларды университет ұжымы, оқытушылар мен жоғарғы курс студенттері жылы ықыласпен қарсы алды. Салтанатты жиында университет басшылығы жас студенттерге ақжолтай тілектерін білдірді. Жиын барысында университет ректоры Тұрдалиев Әуезхан Тұрдалыұлы сөз алып, білім алушыларды жаңа оқу жылымен құттықтады. Ол университет қабырғасына қадам басқан әрбір жастың алдында үлкен мүмкіндік пен жауапкершілік тұрғанын атап өтті. «Бүгін сіздер үшін жаңа өмір кезеңі басталып отыр. Университет – тек мамандық алып, дипломға қол жеткізетін орын ғана емес. Бұл – тұлға қалыптасатын, жаңа достар табатын, ізденіс пен шығармашылыққа жол ашылатын орта. Сондықтан студенттік жылдарыңызды мазмұнды өткізіп, білім алуға, өз қабілеттеріңізді дамытуға ұмтылысыздар», – деген ректор жас буынға сәттілік тіледі. Ректор өз сөзінде университеттің басты құндылығы – сапалы білім мен білікті маман даярлау екенін атап өтіп, бірінші курс студенттерін оқу орнының үлкен отбасының бір бөлігі болуға шақырды. Сонымен қатар ұстазды құрметтеу, уақытты тиімді пайдалану, университеттің қоғамдық және ғылыми өміріне белсенді араласу қажеттігін айтты.

Салтанатты шара барысында университет проректорлары да сөз алып, студенттік өмірдің әр қырына тоқталды. Оқу және академиялық мәселелерге жауапты проректор Нуркина Айнуір Қуанышқызы, білім алушыларды ең алдымен сабаққа жауапкершілікпен қарап, таңдаған мамандығының қыр-сырын терең меңгеруге шақырды. Оның айтуынша, жоғары білім – дайын ақпаратты қабылдаумен шектелмейді. Ол – өздігінен іздену, ой қорыту, сұрақ қоя білу және жаңалыққа ұмтылу мәдениеті. Ғылыми-зерттеу бағыт бойынша университеттегі ғылыми жобалар мен зерттеу жұмыстарына ерте бастан қызығушылық танытуға үндеді. Себебі бүгінгі студент – ертеңгі ғылым мен өндірістің, білім мен қоғамның дамуына үлес қосатын жас маман. Өнер, спорт, еріктілік, қоғамдық жұмыстар мен түрлі студенттік жобалар жастардың жан-жақты дамуына мүмкіндік беретіні айтылды.

Салтанатты жиында колледж директорының орынбасары Антонов Бауыржан Антоновичқа құттықтау сөз берілді. Құрметті бірінші курс студенттері, сіздер үшін бүгін жаңа өмір кезеңі

басталды. Осы сәттен бастап сіздер Техникалық-экономикалық колледждің студенті ғана емес, оның абыройы мен беделіне жауапты үлкен ұжымның бір мүшесісіздер. Ең алдымен, мемлекеттік білім грантына ие болған студенттерді ерекше құттықтаймын. Грант – білім жолындағы еңбектің нәтижесі әрі мемлекет тарапынан көрсетілген үлкен сенім. Бұл сенімді ақтау – әр студенттің азаматтық жауапкершілігі. Сондықтан сіздерге берілген мүмкіндікті жоғары бағалап, білім алуға бар күш-жігерлеріңізді жұмсауларыңызды талап етемін. Біздің колледждің басты міндеті – еңбек нарығына қажетті, кәсіби білімі терең, біліктілігі жоғары, жауапкершілігі мол мамандар даярлау. Техникалық және экономикалық бағыттар – ел экономикасының тұрақты дамуына тікелей қызмет ететін маңызды салалар. Сондықтан сіздердің бүгінгі білімдеріңіз бен кәсіби дағдыларыңыз – ертеңгі ел дамуының нақты капиталы. Құрметті студенттер! Колледж қабырғасында сіздерге сапалы білім алуға, кәсіби шеберліктеріңізді арттыруға және өз қабілеттеріңізді дамытуға барлық қажетті жағдай жасалады. Ал сол мүмкіндікті тиімді пайдалану – сіздердің міндеттеріңіз. Сіздерден ең алдымен тәртіпті, жауапкершілікті, еңбекқорлықты және білімге деген тұрақты ұмтылысты талап етеміз. Сабаққа қатысу, академиялық талаптарды орындау, колледждің ішкі тәртібін сақтау – әр студент үшін міндетті талап. Сонымен бірге ұстазға құрмет көрсету, бір-біріңізге сыйластықпен қарау және колледждің абыройын биік ұстау – баршаңызға ортақ жауапкершілік. Жаңа оқу жылы сәтті басталсын! Техникалық-экономикалық колледждің жаңа оқу жылы жемісті де берекелі болсын!

Жиын барысында бірінші курс студенттеріне университеттің, колледждің дәстүрі, білім беру мүмкіндіктері мен студенттерге көрсетілетін қолдау түрлері таныстырылды. Кеше ғана талапкер атанған жастар енді өздерінің жаңа ортасымен танысып, алдағы төрт жылға жоспар құра бастады.

Салтанатты қабылдау рәсімі – жас студенттер үшін үлкен жауапкершіліктің басталғанын білдіретін маңызды сәт. Әрқайсысының жүрегінде жаңа арман, ал алдында жаңа мүмкіндік тұр. Университет қабырғасында олар тек кәсіби білім алып қана қоймай, өмірлік тәжірибе жинақтап, өз жолын қалыптастырады. Білім күні – жаңа оқу жылының басталуы ғана емес, жаңа арманға бастар алғашқы қадам. Бүгінгі бірінші курс студенттері ертең білімімен елге қызмет ететін білікті маман, ізденімпаз зерттеуші, өз саласының кәсіби иесі болмақ. Жаңа оқу жылы барша студенттерге толағай табыс, биік белестер мен жарқын жетістіктер әкелсін! Университет табалдырығын алғаш аттаған жас буынның әр қадамы нық, әр арманы айқын, білім жолындағы сапары сәтті болғай!

*ТЛЕГЕНОВА Айман Сүлейменқызы
«Экспресс ТЖ» газетінің редакторы*

ҒЫЛЫМ МЕН ҰСТАЗДЫҚҚА АРНАЛҒАН ҒҰМЫР

ТАРИХШЫ – ҒАЛЫМ, ҰЛАҒАТТЫ ҰСТАЗ КЕБЕК СЕКЕНҰЛЫ АБЖАНОВ – 80 ЖАСТА

Адам ғұмырының мәні – артында қалдырған ізінде, елге сіңірген еңбегінде, шәкірт жүрегіне ұлаған өнегесінде. Саналы ғұмырын ғылым мен білімге, Қазақстан тарихын зерттеу мен жас ұрпақты тәрбиелеуге арнаған тарихшы-ғалым, педагог, тарих ғылымдарының кандидаты, доцент **Кебек Секенұлы Абжанов 2026 жылғы 24 қыркүйекте 80 жасқа толды.**

Кебек Секенұлы 1946 жылғы 24 қыркүйекте Павлодар облысы, Баянауыл ауданының Баянауыл кентінде дүниеге келген. Әкесі Секен Абжанов пен анасы Нүрилә Мағұлқызы қарапайым колхоз еңбеккерлері болған. Болашақ ғалым жастайынан еңбекқорлықты, жауапкершілікті, үлкенге құрмет пен білімге деген ұмтылысты бойына сіңіріп өсті.

Тағдырдың қиындықтары да оны ерте есейтті. 1955 жылы әкесінен, кейін 1973 жылы анасынан айырылды. Соған қарамастан білімге деген құштарлығынан айнымай, алға қойған мақсатына табандылықпен ұмтылды.

А.С. Пушкин атындағы №4 орыс орта мектебін бітіріп, көмелеттік аттестатын алғаннан кейін, 1966 жылы С.М. Киров атындағы Қазақ мемлекеттік университетінің тарих факультетінің орыс бөліміне оқуға түседі. Кебек Секенұлы студенттік жылдарын әрдайым ерекше ықыласпен еске алады. Университетке түсер кезде КСРО тарихы пәнінен емтиханды профессор Я.Д. Серовайскийге тапсырып, терең білімі үшін «өте жақсы» деген баға алған.

Студенттік кезеңнің өзінде-ақ ол ғылымға бейімділігімен, ізденімпаздығымен ерекшеленді. 1970 жылғы 29 мамырда жаратылыстану, гуманитарлық және техникалық ғылымдар бойынша студенттердің республикалық ғылыми жұмыстар байқауына белсенді қатысқаны үшін Қазақстан ЛКЖО Орталық Комитетінің Құрмет грамотасымен марапатталды.

1972 жылғы 30 маусымда Мемлекеттік емтихан комиссиясының шешімімен Кебек Секенұлына «**тарихшы, тарих және қоғамтану пәндерінің оқытушысы**» біліктілігі берілді. Бұл оның ғылым мен білім саласындағы үлкен еңбек жолының бастауына айналды.

Ғылымға басталған жол. Жоғары оқу

орнын аяқтағаннан кейін Кебек Секенұлы тарих ғылымының ордасында еңбек жолын жалғастырды. Ол Ш.Ш. Уәлиханов атындағы Тарих институтының археология бөлімінде зертханашы, кейін кіші ғылыми қызметкер болып қызмет атқарды. Осы жылдары ортағасырлық Отырар қалашығындағы археологиялық қазба жұмыстарына қатысып, еліміздің көне тарихын зерттеуге өзіндік үлесін қосты. Профессор Қайдар Алдажұманов Кебек Секенұлының сол кезеңдегі қызметін жоғары бағалап, оның кез-келген тапсырмаға жауапкершілікпен қарайтынын, қарапайымдылығы мен еңбекқорлығының арқасында институт және археология бөлімі қызметкерлерінің арасында зор құрметке ие болғанын атап көрсеткен.

Ғылыми ізденістерін үзбей жалғастырған Кебек Секенұлы академик, экономика ғылымдарының докторы С.Б. Бәйішевтің ғылыми жетекшілігімен кандидаттық диссертациясын табысты қорғады.

Оның «**Қазақстандағы құрылыс материалдары өнеркәсібінің дамуы және оның жұмысшы кадрларының өсуі (1961–1985 жж.)**» тақырыбындағы ғылыми еңбегі ауқымды деректік негізімен ерекшеленді.

Арнайы кеңестің есеп комиссиясының төрайымы, профессор Ләйлә Мұхтарқызы Әуезова диссертациялық зерттеуде 250-ден астам кітап, брошюра, журнал мен архив қорының материалдары зерделенгенін, олардың едәуір бөлігі ғылыми айналымға алғаш рет енгізілгенін ерекше атап өткен.

1991 жылғы 5 маусымда КСРО Министрлер Кеңесі жанындағы Жоғары аттестациялық комиссияның шешімімен Кебек Секенұлы Абжановқа **тарих ғылымдарының кандидаты** ғылыми дәрежесі берілді.

Ұстаздық – ұлы қызмет. Кебек Секенұлының өмір жолындағы ең үлкен әрі ең маңызды бағыттардың бірі – ұстаздық қызмет. Ол **53 жылдан астам уақыт бойы педагогикалық еңбекпен айналысып**, қазақ және орыс тілдерінде студенттерге «Қазақстан тарихы» пәнінен дәріс беріп келеді. Жарты ғасырдан астам уақыт – жай ғана еңбек өтілі емес. Бұл – бірнеше буын жастың білім алуына, тарихи санасының қалыптасуына, туған елінің өткені мен бүгінін терең түсінуіне қосылған орасан еңбек. Ұстаздың басты жетістігі – оның

шәкірттері. Кебек Секенұлы дәріс барысында тарихи оқиғаларды жай ғана даталар мен фактілер тізбегі ретінде емес, ел тағдырымен, қоғам дамуымен байланыстыра түсіндіруге ерекше мән береді. Сондықтан оның сабақтары студенттер үшін тек білім көзі ғана емес, ойлануға, ізденуге, тарихи құбылыстарды саралауға жетелейтін тағылым мектебіне айналды.

Тарих ғылымдарының докторы, профессор Мұрат Жұмабекұлы Тәшенев, Кебек Секенұлының педагогикалық шеберлігін жоғары бағалаған. Оның пікірінше, Кебек Секенұлы – өзісінің кәсіби маманы, оқу материалын терең меңгерген, оны студенттерге қазақ және орыс тілдерінде түсінікті әрі жүйелі түрде жеткізе білетін тәжірибелі ұстаз.

Студенттер арасында өткізілетін «Оқытушы студент көзімен» сауалнамаларының нәтижелері де оның шәкірттер арасында зор беделге ие екенін көрсеткен. Студенттер ұстазын білімді, эрудициясы жоғары, сан алуан сауалға жауап бере алатын, талапшыл әрі парасатты оқытушы ретінде бағалайды.

Еңбегі еленген ғалым. Кебек Секенұлы Абжанов ғылыми және педагогикалық қызметпен қатар, Қазақстан тарихын оқытуға арналған оқу-әдістемелік еңбектердің авторы ретінде де танылды. Оның «**История Казахстана с древнейших времён до наших дней**» атты оқу құралы жоғары бағаланды. Қазақстан жоғары оқу орындары қауымдастығы басқармасының 2006 жылғы 30 қазандағы №17 шешімімен бұл еңбек заманауи білім беру стандарттарына сай келетін **үздік буындық басылым** ретінде танылды.

Ғылым мен білім беру саласындағы көп жылғы жемісті еңбегі үшін тарих ғылымдарының кандидаты, доцент Кебек Секенұлы Абжанов қазақ халқының ұлы ағартушысы атындағы **Ахмет Байтұрсынұлы медалімен** марапатталды. Бұл марапаттар – оның ұзақ жылдар бойы атқарған еңбегінің сыртқы көрінісі ғана. Ал ұстаз үшін ең үлкен марапат – білім алған, ел игілігі жолында еңбек етіп жүрген мыңдаған шәкіртінің құрметі.

Сексеннің сеңгіріндегі өнегелі өмір. Сексен жыл – адам өміріндегі үлкен белес. Кебек Секенұлы Абжановтың өмір жолына көз жүгіртсек, оның әр кезеңінен табандылық пен еңбекқорлықты, ғылымға

адалдық пен ұстаздыққа деген жауапкершілікті көреміз. Баянауылдың қарапайым еңбеккерлер отбасында дүниеге келген жас жігіттің еліміздің білікті тарихшысы, ғалымы және бірнеше буын студентке білім берген ұстаз дәрежесіне көтерілуі – қажырлы еңбектің жарқын үлгісі.

Археологиялық экспедициялардан басталған ғылыми жол, архивтерде өткізілген сансыз сағаттар, жүздеген ғылыми деректерді зерттеу, кандидаттық диссертация, оқу құралдары, мыңдаған дәрістер мен сан мыңдаған студентпен өткен сабақтар – мұның барлығы бір адамның өмір жолына сыйған үлкен еңбек.

Кебек Секенұлы үшін тарих – тек зерттеу нысаны емес. Ол – ұрпақ жадын қалыптастыратын, елдің өткені мен болашағын байланыстыратын рухани көпір.

Осындай ұстаздардың арқасында жас ұрпақ өз елінің тарихын танып, өткенін бағалап, болашағына жауапкершілікпен қарауды үйренеді.

Құрметті Кебек Секенұлы!

Сізді мерейлі **80 жасқа толуыңызбен** шын жүректен құттықтаймыз!

Сексеннің сенгіріне абыроймен көтеріліп, бүкіл саналы ғұмырыңызды білім мен ғылымға, Қазақстан тарихын зерттеуге және жас ұрпақ тәрбиесіне арнауыңыз – үлкен құрметке лайық еңбек.

Сіз білім берген шәкірттеріңіздің жетістігімен, ғылымға қосқан үлесіңізбен, жазған еңбектеріңізбен және жарты ғасырдан астам уақыт атқарған ұстаздық қызметіңізбен қоғамымызда өшпес із қалдырдыңыз. Өмір жолыңыздағы қарапайымдылық, еңбекқорлық, ғылымға адалдық пен ұстаздық жауапкершілік кейінгі буын үшін әрдайым үлгі болып қала берсін.

Сізге мықты денсаулық, ұзақ ғұмыр, отбасыңызға амандық пен бақ-береке тілейміз. Шәкірттеріңіздің құрметіне бөленіп, еңбегіңіздің жемісін көріп, ортамызда әлі де ұзақ жылдар бойы абыроймен жүре беруіңізге тілектеспіз. **80 жасыңыз құтты болсын, қадірлі ұстаз! Мерейіңіз үстем, мәртебеңіз биік, ғұмырыңыз ұзақ болсын!**

ҚАСЫМБАЕВА

Гүлстан Нүсінбекқызы
техника ғылымдарының кандидаты.,
қауымдастырылған профессор

ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ТУРИЗМ КҮНІ

Табиғатпен үндескен саяхат – туризм мәдениетінің бастауы. Жыл сайын 27 қыркүйекте Халықаралық туризм күні аталып өтеді. Бұл күн 1980 жылдан бері халықаралық деңгейде белгіленіп келеді. Атаулы күннің негізгі мақсаты – туризмнің қоғам өміріндегі әлеуметтік, мәдени және экономикалық маңызын насихаттау, адамдарды саяхат мәдениетіне, табиғи және мәдени мұраны құрметтеуге үндей түсу. Туризм – тек бір елден екінші елге саяхаттау немесе көрікті жерлерді тамашалау ғана емес. Ол – адамның дүниетанымын кеңейтетін, жаңа орта мен мәдениетті тануға мүмкіндік беретін, табиғатпен етене жақындастыратын маңызды сала. Әсіресе жастар үшін туризмнің тәрбиелік мәні ерекше. Саяхат барысында студент туған жердің табиғи байлығын танып қана қоймай, қоршаған ортаға жауапкершілікпен қарауды, қауіпсіздік ережелерін сақтауды, табиғатты аялауды үйренеді.

Қасым-Жомарт Тоқаев «Таза Қазақстан» жобасында табиғатты аялау, тазалық мәдениетін әрбір азаматтың, әсіресе, жас ұрпақтың санасына сіңіру өзекті деп санайды. Осы орайда университеттің 1-курс студенттері Халықаралық туризм күніне арналған танымдық-экологиялық сапар барысында Алматы маңындағы көрікті мекендердің бірі – Аюсай шатқалына барып, табиғат аясында ерекше күн өткізді. Іле Алатауының інжу-маржаны Алматыны асқақ тауларынан бөліп қарау мүмкін емес. Қалаға жақын орналасқан Іле Алатауы – табиғи ландшафттары, тау шатқалдары, өзендері мен орманды алқаптары үйлескен бірегей табиғи аймақ. Іле-Алатауы мемлекеттік ұлттық табиғи паркі 1996 жылы табиғи кешендерді, өсімдіктер мен жануарлар дүниесін сақтау, сондай-ақ халықтың демалысы мен туризмін дамыту

мақсатында құрылған. Бүгінде ұлттық парк аумағы 200 мың гектардан асады. Парк Қаскелең өзенінің аңғарынан Түрген өзенінің аңғарына дейін созылып, тау көлдері, сарқырамалар, ормандар мен альпілік шалғындар сияқты табиғи нысандарды қамтиды. Іле Алатауының табиғаты Алматы тұрғындары мен қала қонақтары үшін ғана емес, еліміздің экотуризмін дамыту үшін де маңызды. Мұнда табиғатпен тілдесіп, таза ауамен тыныстап, таудың тыныштығын сезінуге мүмкіндік мол. Аюсай – табиғатты танудың тамаша мекені. Студенттердің саяхат бағыты болған Аюсай шатқалы – Іле-Алатауы ұлттық паркінің аумағындағы туристік бағыттардың бірі. Шатқалда келушілерге табиғатты таныстыруға және экологиялық мәдениетті қалыптастыруға бағытталған жұмыстар жүргізіледі. Мұнда ұлттық парк туралы ақпарат беретін визит-орталық та орналасқан. Аюсайдың тау табиғаты студенттерге қала тіршілігінен бір сәт алыстап, қоршаған ортаның әсемдігін сезінуге мүмкіндік берді. Сапар барысында жастар тау бөктерін аралап, табиғат көріністерін тамашалап, естелік суреттерге түсіп, өзара әңгіме-дүкен құрды. Бір қарағанда қарапайым серуен болып көрінгенімен, мұндай саяхаттың тәрбиелік маңызы зор. Табиғат аясындағы әрбір қадам студенттерге қоршаған ортаны қорғаудың, тазалықты сақтаудың, табиғи нысандарға ұқыпты қараудың маңызын түсіндіреді.

Экологиялық туризмнің басты қағидаларының бірі де – табиғатты тамашалау ғана емес, оны бастапқы қалпында сақтауға үлес қосу. Осы тұрғыдан алғанда, Аюсайға жасалған сапар студенттердің табиғатқа деген жауапкершілігін арттыратын танымдық тәжірибеге айналды. Саяхат – сабақтың жалғасы, университет

қабырғасындағы білім мен табиғат аясындағы тәжірибе бірін-бірі толықтырады. Әсіресе 1-курс студенттері үшін мұндай шаралар жаңа ортаға бейімделуге, топпен жұмыс істеуге, бір-бірін жақынырақ тануға ықпал етеді. Таудың таза ауасы, шатқалдың көрінісі, табиғаттың тыныштығы студенттерге ерекше көңіл күй сыйлады. Саяхат барысында олар тек демалып қана қоймай, туған өлкенің табиғи байлығы туралы танымын кеңейтті. Бүгінде туризм әлемде экономикалық бағытпен қатар, тұрақты даму, табиғатты қорғау және мәдени құндылықтарды сақтау ұғымдарымен тығыз байланысты. Біріккен Ұлттар Ұйымы да туризмнің табиғи және мәдени мұраны сақтаудағы рөліне ерекше мән береді. Сондықтан жастардың табиғатқа жасаған әрбір сапары – олардың бойында экологиялық мәдениет пен азаматтық жауапкершілікті қалыптастырудың бір жолы. Аюсайға жасалған бұл сапар – Халықаралық туризм күнінің мазмұнын табиғатпен сабақтастырған тағылымды шара болды. Тауды тамашалау, таза ауамен тыныстау, туған өлкенің сұлулығын сезіну арқылы студенттер табиғаттың адам өміріндегі орнын тағы бір мәрте түсінді. Туризм – жаңа жерді көру ғана емес, жаңа әсер алу, жаңа дүниені тану және көргеніңді бағалай білу. Ал табиғатқа жасалған әрбір сапар адамға туған жердің қадірін тереңірек сезіндіреді. Іле Алатауының асқақ таулары мен Аюсайдың көркем шатқалы студенттерге есте қаларлық әсер сыйлап, жаңа оқу жылын жақсы көңіл күймен жалғастыруға серпін берді. Табиғатты таныған жас – оны қорғаудың маңызын да жақсы түсінеді. Ал табиғатты аялау – бүгінгі ұрпақтың болашақ алдындағы ортақ жауапкершілігі.

ТЛЕГЕНОВА Айман Сүлейменқызы
«ЭКСПРЕСС ТЖ» газетінің редакторы

«ТІЛ – ҰЛТ ЖАНЫ»: ТІЛ – ҰЛТТЫҢ РУХАНИ ҚАЗЫНАСЫ

Тіл – ұлттың үні, халықтың тарихи жады, ғасырлардан ғасырларға жалғасқан рухани мұрасы. Ана тілінде халықтың өткені мен бүгіні, салт-дәстүрі мен дүниетанымы, ұлттық болмысы мен рухы сақталады. Ал өзге тілдерді меңгеру – әлемді тануға, түрлі мәдениеттерді түсінуге және адамдар арасындағы достық пен өзара құрметті нығайтуға бастайтын кең жол.

Осы терең ойларды тоғыстырған Қазақстан халқының тілдері күніне орай университетімізде «Тіл – ұлт жаны» атты мерекелік тіл фестивалі ұйымдастырылды. Тағылымды шараның басты мақсаты – мемлекеттік тілдің мәртебесін көтеру, тіл мәдениетін насихаттау, жастардың тіл үйренуге деген қызығушылығын арттыру, ұлттық құндылықтарды дәріптеу және еліміздегі тілдік әрі мәдени әралуандықты кеңінен таныту.

Фестиваль үш тілде – қазақ, орыс және ағылшын тілдерінде ұйымдастырылып, студенттердің тілдік шеберлігі мен шығармашылық қабілетін танытқан мазмұнды мәдени-танымдық кешке айналды. Мерекелік шараны ИС-26 о/р тобының студенті **Германова Домна Андреевна**, Лог-26 о/р тобының студенті **Кущенко Игнат Александрович** және ТТ-26к тобының студенті **Бақытжан Ғазиз** жүргізді. Үш тілде өрілген жүргізушілер сөзі фестивальдің мазмұнын ашып, тілдер арасындағы өзара үндестікті айқындай түсті.

Фестиваль шымылдығы ұлттық нақыштағы әуенмен ашылып, экраннан Қазақстандағы түрлі этнос өкілдерінің бейнесі, қазақтың ұлттық мәдениеті, кітап, домбыра және тіл тақырыбындағы бейнематериалдар көрсетілді. Сахнадағы әрбір көрініс көпэтносты Қазақстанның мәдени байлығын, түрлі тілдер мен дәстүрлердің бір шаңырақ астында жарасым тауып отырғанын бейнелегендей әсер қалдырды.

Мерекелік шара Қазақстан Республикасының Мемлекеттік Гимнімен басталды.

Фестивальдің ашылуында тілдің адамзат өміріндегі, ұлттың тарихы мен мәдениетін сақтаудағы айрықша маңызы атап өтілді. Қазақ тілінің мемлекеттік тіл ретіндегі мәртебесі, ана тілін құрметтеудің маңызы және тілдер арасындағы өзара сыйластықтың қоғамдағы татулық пен бірлікті нығайтудағы рөлі туралы мазмұнды ойлар айтылды. Сонымен қатар Қазақстан халқының тілдері күні мен ұлт ұстазы **Ахмет Байтұрсынұлының** өмірі, ағартушылық қызметі және қазақ тілінің дамуына қосқан өлшеусіз еңбегі туралы ақпарат берілді.

Мерекелік шара барысында университет ректоры **Түрдіалиев Әуезхан Турдалыұлы** құттықтау сөз сөйлеп, студенттерге ізгі тілегін жеткізді.

Фестивальдің көркемдік бағдарламасы студенттердің музыкалық өнерімен жалғасты. Студенттік өмірдің жарқын сәттерін әуезді әнмен өріктеген **Нағашыбай Мағжан** «Студенттік өмір» және «Ләйлім» әндерін орындап, көрермендерге көтеріңкі көңіл күй сыйлады. Ал УТТ тобының студенті **Нұралы Мейіржан** «Қазақ тілі» әнін орындап, ана тілімізге деген құрмет пен сүйіспеншілікті ән арқылы жеткізді.

Қазақ халқының ұлттық өнерінің ажырамас бөлігі – күй өнері де фестиваль төрінен ерекше орын алды. Домбыраның қос ішегінен төгілген күй арқылы қазақ халқының тарихы, ұлттық болмысы, қуанышы мен мұны, ерлік рухы мен арман-мұраты көрерменге жеткізілді.

ТТ-2 тобының студенті **Смайлжан Али** «Балбырауын» күйін орындаса, ИСО/Р-26 тобының студенті **Кайназаров Арлан** «Ерке сылқым» күйін, ТТ-2 тобының студенті **Тоғызбаев Аслан** «Көрұғлы» күйін, ТС-1 тобының студенті **Советхан Ерасыл** Құрманғазының әйгілі «Адай» күйін, ал ИС-26 о/р тобының студенті **Германова Домна** «Көңіл толқыны» күйін орындады. Күмбірлеген домбыра үні сахна төрін кернеп, ұлттық өнердің құдіретін сезіндірді. Күй – сөзсіз сөйлейтін тіл. Оның әуені арқылы халықтың тарихы мен тағдыры, рухы мен болмысы сыр шертті.

Фестивальдің тағы бір жарқын нөмірі – ОПДЭТ тобының студенті **Саметайқызы Ажардың** орындауындағы «Атуги»

ұйғыр биі болды. Әсем қимыл мен ырғақ үндескен бұл би ұйғыр халқының мәдениеті мен өнерінің өзіндік ерекшелігін танытып, Қазақстандағы этностар мәдениетінің байлығын айшықтай түсті.

Фестиваль барысында студенттер үш тілде баяндамалар жасап, тілдің қоғамдағы, мәдениеттегі және адам өміріндегі маңызы туралы өз ойларын ортаға салды. ТТ-1 тобының студенті **Қалкабекұлы Қуаныш** қазақ тілінде, лог -26 о/р тобының студенті **Осипов Виталий** орыс тілінде, ИС-26 о/р тобының студенті **Мухаметрахим Мад** ағылшын тілінде баяндама жасап, тіл мен ұлттық құндылықтардың сабақтастығы туралы ой қозғады.

Мерекелік бағдарламаның ерекше бөлімдерінің бірі – көркем сөз болды. Студенттер ана тілі, ұлттық болмыс, туған жер, достық пен бірлік тақырыптарында өлеңдер оқып, өздерінің мәнерлеп оқу шеберліктерін танытты. Көркем сөз орындағандар: **өз шығармашылығымен** ТТ-1 тобының студенті **Қалкабекұлы Қуаныш**, ИС-26 о/р тобының студенті **Якимов Денис**, лог -26 о/р тобының студенті **Алиев Рамазан**, ТТ-2 тобының студенті **Каржауов Максат**, лог -26 о/р тобының студенті **Ганий Динара және** АиУ -26к тобының студенті **Иманберді Даниал**.

Өртүрлі тілдерде орындалған поэзиялық шығармалар фестивальдің негізгі идеясын тереңдете түсті. Тілдері әртүрлі болғанымен, өлеңдердің өзегінде ортақ құндылықтар – туған жерге деген сүйіспеншілік, адамға деген құрмет, достық, бірлік және ұлттық рух жатты.

Мерекелік кештің арнайы қонағы ретінде жеті тілде еркін сөйлейтін, «Білте» әдеби агенттігінің негізін қалаушы **Қожахмет Едіге мырза** шақырылды. Ол жастарға тіл, әдебиет және шығармашылық бағытында жылы лебізін білдіріп, өз тәжірибесімен бөлісті. Қонақ өз сөзінде бірнеше тілді меңгерудің негізінде ең алдымен **ана тілін жақсы білу, өз тілінің байлығын, табиғатын және рухын терең сезіну** жатқанын атап өтті. Жеті тілде еркін сөйлеуіне жол ашқан бастаудың бірі де – өз ана тілі екенін айтып, жастарға туған тілдің қадірін білуге үндеді. Оның бұл ойы фестивальдің «Тіл – ұлт жаны» деген атауымен өзара үндесіп, көрерменге ерекше әсер қалдырды.

Қазақ халқының дәстүрінде қонақты құрметтеп, одан **қонаққаде** сұрау – ежелден келе жатқан жарасымды салт. Фестиваль барысында бұл дәстүр де көрініс тауып, кеш қонағы **Қожахмет Едіге мырзадан** қонаққаде сұралды. Едіге мырза қолына домбырасын алып, көрерменге «**Көздеріңе ғашықпын**» әнін орындап берді.

Домбыраның қоңыр үні мен әсем ән сахнаға ерекше жылылық сыйлап, көрерменнің ықыласына бөленді. Қонаққаде ретінде орындалған бұл ән кештің есте қаларлық сәттерінің біріне айналды. Ұлттық аспаптың үнімен өрілген ән – қазақтың қонақжай дәстүрі мен өнерге деген құрметінің әдемі көрінісіндей әсер қалдырды.

Өнер бағдарламасында «**Die with a Smile**» әуенімен орындалған вальс те көрермендердің ерекше ықыласына ие

болды. Әсем әуен мен нәзік қимыл үйлесім тапқан би кештің көркемдік мазмұнын толықтыра түсті. Вальс қойылымына **Назирбаева Жанель АиУ -26к, Мұқымжан Инабат АиУ -26к, Тоғызбаев Аслан ТТ-26к, Төлеген Айгерим ИС -26к, Сангербай Ади ИС -26к, Мұсиралин Мирас ТС-26к, Жаксыбай Мурат ИС -26к және Сайлаубек Ақжібек ИС -26к** қатысты.

Фестивальдің танымдық әрі қызықты бөлімі – «**Полиглот**» ойыны болды. Ойын барысында қатысушылар түрлі тілдердегі сөздердің мағынасын тауып, жұмбақтарды шешіп, мақал-мәтелдерді аударып, өздерінің тілдік білімдері мен тапқырлықтарын сынады. Тіл үйренудің қызықты әрі шығармашылық қырын танытқан бұл ойын студенттердің белсенділігін арттырып, мерекелік кештің мазмұнын жандандыра түсті.

Шараның маңызды әрі тәрбиелік мәні жоғары бөлімдерінің бірі – «**Тіл – достық көпірі**» атты сахналық көрініс болды. Көріністе қазақ, орыс және ағылшын тілдері арқылы үш студент тілдің адамдарды бір-біріне жақындастыратын, өзара түсіністік пен достықты қалыптастыратын құрал екенін көрсетті.

Көріністің негізгі идеясы – әр тілдің өзіндік үні, тарихы мен мәдениеті болғанымен, барлық тіл адамзатқа ортақ құндылықтарды жеткізетіні.

Көрініс соңында студенттер:

«**Әр тіл – өзінше әлем.**

Әр тіл – өзінше мәдениет.

Бірақ барлық тілдің мақсаты – бір: адамдарды жақындастыру» -деген ойды жеткізіп, сахна төрінде «**Тіл – достықтың көпірі!**» деген ортақ ұранмен өнер көрсетті.

Фестивальдің қорытынды бөлімінде тілдің халықтың тарихи жадын, мәдениетін және ұлттық рухын сақтайтын баға жетпес рухани құндылық екені тағы бір мәрте айтылды. Ана тілін құрметтеу – өткенге тағзым, бүгінге жауапкершілік, келешекке аманат. Ал өзге тілдерді үйрену – әлемді тануға, түрлі мәдениеттерді түсінуге және адамзат арасындағы достық көпірлерін қалыптастыруға мүмкіндік береді.

Мерекелік кеш ТТ-26к тобының студенттері Бақытжан Ғазиз бен Ерболов Нұрбектің орындауындағы «**Мен қазақпын**» әнімен қорытындыланды. Туған жерге, елге және ұлттық құндылықтарға деген сүйіспеншілікті әуезді ән арқылы жеткізген бұл шығарма фестивальдің негізгі идеясын түйіндеп, көрермендерге ерекше әсер қалдырды.

«**Тіл – ұлт жаны**» фестивалі – жай ғана мерекелік концерт емес, сөз бен өнерді, тарих пен мәдениетті, ұлттық рух пен заманауи жастар шығармашылығын тоғыстырған тағылымды мәдени-танымдық шара болды. Үш тілде өрілген әрбір сөз, күмбірлеген әрбір күй, шырқалған ән, оқылған өлең мен сахналанған көрініс тілдің тек қарым-қатынас құралы емес, халықтың рухын жеткізетін құдіретті күш екенін аңғартты.

Тіл – халықтың жаны.

Тіл – ұлттың үні.

Тіл – өткен мен бүгінді жалғайтын алтын арқау.

Ана тілін ардақтаған ұрпақ өз тамырын таниды. Өзге тілдерді меңгерген ұрпақ әлемге жол ашады. Ал түрлі тілдер мен мәдениеттерді құрметтеген жас ұрпақ өзара түсіністік пен татулықтың қадірін терең сезінеді.

«**Тіл – ұлт жаны**» фестивалі осы идеялардың бәрін бір арнаға тоғыстырып, жастарды ана тілін ардақтауға, өзге тілдерді құрметтеуге, ұлттық құндылықтарды бағалауға және мәдениеттер арасындағы өзара түсіністік пен достықты нығайтуға үндеді. Өйткені тіл бар жерде – тарих бар, тіл бар жерде – ұлт бар, ал тілге деген құрмет бар жерде – бірлік пен болашақ бар.

БАДАНОВА Салтанат Жұмабайқызы
ЧИНГИСОВА Құралай Әділжанқызы

Әлеуметтік-гуманитарлық және жаратылыстану ғылымдары пәні кафедрасының аға оқытушылары

ҚЫРКҮЙЕК – ЖАҢА ОҚУ ЖЫЛЫ, ЖАҢА ТАНЫСТЫҚ, ЖАҢА ЕСТЕЛІК

1 қыркүйек – әрбір студент үшін ерекше күн. Бұл күн жаңа оқу жылының басталуымен қатар, жаңа ортаға бейімделудің, жаңа адамдармен танысудың және алға жаңа мақсаттар қоюдың бастамасы болып табылады. Әсіресе бірінші курс студенттері үшін бұл күннің орны ерекше. Себебі дәл осы күннен бастап, бізде Халықаралық көліктік гуманитарлық университетінде жаңа орта, жаңа достар және жаңа өмір басталды. Биылғы 1 қыркүйек біздің топ үшін де ерекше әрі есте қаларлық күн болды. Университетке алғаш келген сәттен бастап бізді жаңа орта, жаңа ұстаздар және жаңа достар күтіп тұрды. Бәріміздің көңілімізде қуанышпен қатар, аздап толқу да болды. Себебі бір-бірімізді алғаш рет көріп, танысып, жаңа топ болып қалыптасуымыз керек еді.

Біздің топта барлығы 19 студент: 17 ер бала және 2 қыз – Шұғыла мен Аяла. Екі қыздың топқа қосылуы біз үшін ерекше жағдай болды. Не деген сәйкестік десеңізші кураторымыз Назым НұрҚасымқызының үйіндегі қос қарлығашына ұқсап кеткені де қызықты сәйкестік болды. Кураторымыз осыны көріп, ерекше қуанды. Алайымыздың жүзіндегі қуанышты көрген кезде, біз де сол кісінің қуанышын өз қуанышымыздай қабылдадық. Бір сәтте кураторымыздың бізге деген ықыласын сезініп, оны өз анамыздай жақын көрдік. Алғашқы кездесуде бір-бірімізбен танысып, өзіміз туралы айтып, қызығушылықтарымызбен және болашаққа қойған мақсаттарымызбен бөлістік. Әуелде бәріміз бір-бірімізге бейтаныс едік. Алайда аз уақыттың ішінде әңгімелесіп, әзілдесіп, бір-бірімізге үйренісе бастадық.

Бұл күннің тағы бір ерекше сәті – кафедра меңгерушісі Шынар Тастанбековнамен және кафедраның профессорлары аға оқытушыларымен танысуымыз болды. Университетке енді

қадам басқан біз үшін бұл кездесу ерекше әсер қалдырды. Себебі алдағы студенттік жылдарымызда бізге білім беріп, кәсіби бағыт-бағдар көрсететін ұстаздарымызбен алғаш рет жақынырақ таныстық. Кафедра меңгерушісі Шынар Тастанбековна бізге оқу барысы, кафедраның жұмысы және студенттік өмір туралы жылы лебіздерін білдіріп, жақсы тілектерін айтты. Ал профессорлар мен аға оқытушылардың бізді жылы қарсы алуы университетке деген алғашқы әсерімізді одан әрі жағымды ете түсті. Біз ол кісілердің сөздерінен өз мамандығымызға деген жауапкершілікті сезініп, жақсы білім алуға деген ынтымазды арттырдық. Сол күні біз университетпен де жақынырақ таныса бастадық. Университеттің оқу ғимаратын аралап, дәрісханалармен, оқу кабинеттерімен және студенттерге арналған басқа да орындармен таныстық. Алғаш рет өзіміз бірнеше жыл бойы білім алатын ортамызға сырттай ғана емес, ішкі жағынан да көз жеткіздік. Әрбір аудитория, дәліз және оқу орны біз үшін жаңа әрі қызықты көрінді. Біз үшін ерекше әсер қалдырған орындардың бірі – университет кітапханасы болды. Кітапхана – студент үшін білім алатын маңызды ортаның бірі. Мұнда түрлі оқу құралдары, кітаптар мен қажетті әдебиеттермен жұмыс істеуге мүмкіндік бар екенін білдік. Кітапханадағы тыныш әрі жайлы орта бізге жақсы әсер қалдырды. Болашақта сабаққа дайындалып, қажетті ақпараттарды іздеп, бос уақытымызды тиімді пайдалану үшін осы кітапханаға жиі келетінімізді түсіндік.

Университетпен танысу барысында біз өзіміздің жаңа білім ордамыздың тек сабақ өтетін орын ғана емес, сонымен қатар студенттердің жан-жақты дамуына мүмкіндік беретін орта екенін сезіндік. Мұнда білім алумен қатар, түрлі іс-шараларға

қатысып, өз қабілетімізді дамытуға, жаңа достар табуға және өзімізді болашақ маман ретінде қалыптастыруға мүмкіндік бар екенін түсіндік. Алғашқы күннен бастап біз өзімізді жай ғана бір топтың студенттері емес, бір-біріне қолдау көрсететін үлкен бір ұжым ретінде сезіне бастадық. Бірге сабаққа қатысу, үзілісте әңгімелесу, университетті бірге аралау, кітапханамен танысу және түрлі іс-шараларға қатысу арқылы бір-бірімізді жақынырақ танып келеміз. 1 қыркүйек күні біз үшін тек оқу жылының алғашқы күні ғана емес, жаңа достықтың, жаңа ортаның, жаңа ұстаздармен таныстықтың және жаңа естеліктердің бастауы болды. Бізді алда қызықты әрі мазмұнды студенттік өмір күтіп тұрғанын сезіндік. Студенттік өмір – тек білім алу ғана емес. Бұл – достар табу, жақсы адамдармен танысу, бірге қуану, қиындықтарды бірге жеңу және жылдар өткен соң сағынышпен еске алатын ерекше сәттерді бірге өткізу. Алдымызда әлі талай қызықты күндер, жаңа жетістіктер, түрлі іс-шаралар мен бірге өткізетін сәттер бар. Университеттің қабырғасында білім алып, кітапханада бірге дайындалып, сабақтан тыс уақытта достығымызды нығайтып, студенттік жылдарымызды қызықты әрі мағыналы өткіземіз деген сенімдеміз. Бірнеше жылдан кейін осы күндерді еске алып, «Бәрі дәл осы 1 қыркүйектен басталған еді» деп күлімсіреп отырамын деп ойлаймын.

Жаңа оқу жылы, біздің студенттік өміріміз сәттілікке, достыққа, жақсы жетістіктерге және жарқын естеліктерге толы болсын!

ҚҰРАЛ Ерқанат Дайренұлы,
Көлік құрылысы мамандығы;
ЖАНДӘУЛЕТ Алихан Рустемұлы,
Құрылыс мамандығының 1-курс студенттері

ТІЛ – ҰЛТТЫҢ СӨНБЕС ШЫРАҒЫ МЕН ЕЛДІҢ НЕГІЗІ

Тіл – әрбір ұлттың рухани қазынасы, мәдениеті мен тарихының айнасы. 5 қыркүйек – елімізде Қазақстан халқының Тілдері күні ретінде кеңінен атап өтіледі. Бұл күннің ұлт ұстазы, «Ана тіліміздің негізін қалаушы» Ахмет Байтұрсынұлының туған күнімен орайластырылуында үлкен тарихи мағына бар. Мереке – тек қуаныш тойлау емес, ана тіліміздің мәртебесін ұлықтап, елдегі этностардың бірлігін нығайтатын маңызды меже. Басты бағыттар мен маңызы Мемлекеттік тіл – елдіктің туы: Қазақ тілі – Қазақстан Республикасының мемлекеттік тілі. Ол – елдегі барша азаматтарды біріктіруші басты фактор. Тілді құрметтеу – өз Отаныңды, тарихыңды және ел болашағын құрметтеу. Ахмет Байтұрсынұлының мұрасы, Алаш арысы: «Өз тілімен сөйлескен, өз тілімен жазған жұрттың ұлттығы ешқашан жоғалмайды», - деп кеткен. Оның әліпби жасап, тіл білімінің іргетасын қалауы – бүгінгі ұрпаққа қалдырған өшпес мұрасы.

Тілдердің алуан түрлілігі мен бірлік: Қазақстанда өмір сүріп жатқан 100-ден астам этнос өкілдерінің өз ана тілін, мәдениетін сақтауға толық мүмкіндігі

бар. Мемлекеттік тілдің жетекші рөлін сақтай отырып, өзге тілдерге де құрметпен қарау – біздің қоғамның басты құндылығы.

Тілді дамытудың қазіргі міндеттері:

1. Сандық кеңістікке енгізу: IT, жасанды интеллект және цифрлық платформаларда қазақ тіліндегі сапалы контент пен бағдарламалардың үлесін арттыру.
2. Күнделікті қатысым тіліне айналдыру: Қазақ тілін тек ресми жиындарда емес, бизнес, ғылым және күнделікті тұрмыста белсенді пайдалану.
3. Сауаттылық пен мәдениет: Сөйлеу мәдениетін көтеріп, ана тіліміздің тазалығын шұбарланудан қорғау.

Қорыта келе, Ана тілі – бабалар аманаты, ұрпаққа жетер асыл қазына. Мемлекеттік тілдің мәртебесін көтеріп, оның өрісін кеңейту – әрбір Қазақстан азаматының азаматтық борышы. Тіліміз тұғырлы, еліміз еңселі болсын!

ҚАЛҚАБЕКҰЛЫ Қуаныш
ТТ-1 тобының, 1-курс студенті

«Кітап оқитын ұлт» кітап оқу марафонына мүмкіндіктер жасау «7 КАФЕДРА — КІТАПХАНАДА 7 АПТА»

Мақсаты: Кафедралар мен кітапхана арасындағы байланысты нығайту, оқытушылар мен студенттерді кітапхана қорымен, жаңа кітаптармен және электрондық ресурстармен жақынырақ таныстыру.

Міндеттері:

- әр кафедраның бағытына сәйкес кітапхана қорын таныстыру;
- кітапханаға жаңадан түскен кітаптар мен өзекті әдебиеттерге шолу жасау;
- кафедраның білім беру және кәсіби бағыты бойынша қажетті әдебиеттерді көрсету;
- Арнайы шақырыған ЭКЖ IPR SMART менеджері ресурстардың мүмкіндіктерімен таныстыруы;
- электрондық каталогтан және электрондық базалардан қажетті кітаптар мен мақалаларды іздеу жолдарын көрсету;
- электрондық ресурстар бойынша шақырылған маманның қатысуымен практикалық таныстыру өткізу;
- кітапхана жұмысына және ақпараттық ресурстарды пайдалануға қатысты сұрақтарға жауап беру.

Форматы

Әр аптада бір кафедраға көңіл бөлінеді.

Апта барысында кафедра оқытушылары мен студенттері кітапханаға келіп, өз мамандықтарына сәйкес кітапхана қорымен, жаңа түскен әдебиеттермен және электрондық ресурстармен таныса алады.

Апта аясында:

- кафедра бейіні бойынша кітаптарға шолу;
- жаңа түскен кітаптарды таныстыру;
- электрондық ресурстармен жұмыс істеу мүмкіндіктерін көрсету;
- қажетті әдебиетті іздеу тәсілдерін көрсету;
- электрондық ресурстар маманымен кездесу;
- сұрақ-жауап және жеке кеңес беру ұйымдастырылады.

Өткізу мерзімі

- 5–9 қазан — 1-кафедра СГиЕНД
- 12–16 қазан — 2-кафедра АиЭТ
- 19–23 қазан — 3-кафедра КТиТ
- 26–30 қазан — 4-кафедра ТС,МиТ
- 2–6 қараша — 5-кафедра БиУ
- 9–13 қараша — 6-кафедра ТТ,МС
- 16–20 қараша — 7-кафедра ОДУТиЛ

Кафедралардың кітапхана қорын және электрондық ресурстарды пайдалану мүмкіндіктері туралы ақпараттылығы артады, қажетті әдебиетті өздігінен іздеу дағдылары қалыптасады және кітапхана мен кафедра арасындағы тұрақты байланыс нығаяды.

КІТАПХАНА ӘКІМШІЛІГІ

Создание возможностей для участия в марафоне по чтению книг «Читающая нация» «7 КАФЕДР – 7 НЕДЕЛЬ В БИБЛИОТЕКЕ»

Цель: Создание условий для более тесного взаимодействия библиотеки с кафедрами университета, повышение информированности преподавателей и студентов о библиотечном фонде, новых поступлениях и возможностях электронных информационных ресурсов.

Основные задачи:

- познакомить каждую кафедру с фондом библиотеки по соответствующему образовательному и профессиональному профилю;
- представить новые книги поступившие в библиотеку;
- показать возможности использования библиотечных ресурсов для учебной, научной и профессиональной деятельности;
- повысить навыки поиска необходимой литературы в электронном каталоге и электронных ресурсах;
- познакомить с современными электронными базами данных и поисковыми возможностями;
- организовать практическое взаимодействие преподавателей и студентов с библиотекой;
- предоставить возможность получить ответы на вопросы, связанные с поиском и использованием информационных ресурсов.

Формат

На 7 недель, каждая из которых посвящена одной кафедре университета.

В течение недели кафедра получает возможность ближе познакомиться с библиотекой, её фондом и информационными ресурсами. Содержание недели формируется с учётом профиля конкретной кафедры.

В рамках недели предусматриваются:

- тематический обзор литературы из фонда библиотеки по профилю кафедры;
- знакомство с новыми поступлениями;
- Приглашенный менеджер ЭБС IPR SMART знакомит с электронными ресурсами: практическая демонстрация возможностей поиска книг, статей и других информационных материалов;
- вопросы и ответы;
- индивидуальные консультации библиотекаря по поиску необходимой литературы.

Проводится в течение семи недель:

- 5–9 октября — 1-я кафедра СГиЕНД
- 12–16 октября — 2-я кафедра АиЭТ
- 19–23 октября — 3-я кафедра КТиТ
- 26–30 октября — 4-я кафедра ТС,МиТ
- 2–6 ноября — 5-я кафедра БиУ
- 9–13 ноября — 6-я кафедра ТТ,МС
- 16–20 ноября — 7-я кафедра ОДУТиЛ

Расширение взаимодействия библиотеки с кафедрами, повышение востребованности библиотечного фонда и электронных ресурсов, а также формирование у преподавателей и студентов навыков самостоятельного поиска и использования необходимой литературы.

АДМИНИСТРАЦИЯ БИБЛИОТЕКИ